

K O N V E N C I J A

O ZAŠTITI SVJETSKE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Generalna konferencija Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu, na svom XVII. zasjedanju održanom u Parizu od 17. oktobra do 21. novembra 1972. godine,

konstatujući da kulturnoj baštini i prirodnoj baštini sve više prijete uništenje, ne samo uslijed klasičnih uzroka propadanja već i zbog promjena u društvenom i ekonomskom životu koje otežavaju situaciju unošenjem novih fenomena oštećenja i razaranja,

smatrajući da oštećenje ili nestanak svakog primjerka kulturne ili prirodne baštine predstavlja osiromašenje baštine svih naroda svijeta,

smatrajući da zaštita te baštine na nacionalnom planu često biva nepotpuna zbog obimnosti sredstava koja su za nju potrebna i nedostatka ekonomskih, naučnih i tehničkih sredstava u zemlji gdje se nalazi objekat koji treba zaštititi,

napominjući da se u Ustavu UNESCO-a predviđa da će Organizacija pomagati na održavanju, napretku i širenju znanja, vodeći brigu o održavanju i zaštiti baštine cijelog svijeta i dajući s tim ciljem potrebne preporuke zainteresiranim nacijama za međunarodne konvencije,

smatrajući da su postojeće međunarodne konvencije, preporuke i rezolucije o kulturnim i prirodnim dobrima dokaz toga od kolikog je značaja za sve narode svijeta očuvanje tih jedinstvenih i nezamjenjivih dobara, bez obzira na to kojoj zemlji pripadaju,

smatrajući da su izvjesna dobra kulturne i prirodne baštine od izuzetnog značaja i da ih stoga treba zaštititi kao dio opće baštine cijelog čovječanstva,

smatrajući da je, s obzirom na veličinu i ozbiljnost novih opasnosti koje im prijete, cijela međunarodna zajednica dužna da učestvuje u zaštiti one kulturne i prirodne baštine koja ima izuzetnu univerzalnu vrijednost, ukazivanjem kolektivne pomoći koja, ne zamjenjujući akciju zainteresirane države, predstavlja efikasnu dopunu iste,

smatrajući da je u tu svrhu neophodno usvojiti nove odredbe u formi konvencije, na osnovu kojih će se uspostaviti efikasan sistem kolektivne zaštite kulturne i prirodne baštine od izuzetne opće vrijednosti, organiziran na trajnoj osnovi i u skladu sa modernim naučnim metodama,

odlučivši na XVI. zasjedanju da će to pitanje biti predmet jedne međunarodne konvencije,

usvaja na današnji dan, 16. XI. 1972, ovu Konvenciju.

I. Definicija kulturne i prirodne baštine

Član 1.

Za svrhe ove Konvencije pod "kulturnom baštinom" podrazumjevaju se:

spomenici: djela arhitekture, monumentalna vajarska ili slikarska djela, elementi ili strukture arheološkog karaktera, natpisi, većina i grupe elemenata koje imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost sa historijskog, umjetničkog ili naučnog gledišta;

grupna zdanja: grupe izoliranih ili povezanih građevina, koje po svojoj arhitekturi, jedinstvu i uklopljenosti u pejzaž predstavljaju izuzetnu univerzalnu vrijednost sa historijske, umjetničke ili naučne tačke gledišta;

znamenita mjesta: djela ljudskih ruku ili kombinovana djela ljudskih ruku i prirode, kao i zone, uključujući tu arheološka nalazišta koja su od izuzetnog univerzalnog značaja sa historijske, estetske i etnološke ili antropološke tačke gledišta.

Član 2.

Za svrhe ove Konvencije pod "prirodnom baštinom" podrazumijevaju se:

spomenici prirode koji se sastoje od fizičkih ili bioloških formacija ili skupina tih formacija, a koji imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost sa estetske ili naučne tačke gledišta;

geološke i fiziografske formacije i tačno određene zone koje predstavljaju habitat ugroženih vrsta životinja i biljaka od izuzetne univerzalne vrijednosti sa naučne i konzervatorske tačke gledišta;

znamenita mjesta prirode ili tačno određene prirodne zone koje imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost sa tačke gledišta nauke, konzerviranja ili prirodnih ljepota.

Član 3.

Dužnost je svake države članice ove Konvencije da utvrdi i razgraniči razna dobra koja se nalaze na njenoj teritoriji, a spomenuta su u čl. 1. i 2.

II. Nacionalna i međunarodna zaštita kulturne i prirodne baštine

Član 4.

Svaka država članica ove Konvencije priznaje da u njenu dužnost prvenstveno spadaju pronalaženje, zaštita, konzerviranje, popularizacija i prenošenje budućim generacijama kulturne i prirodne baštine koja se nalazi na njenoj teritoriji. S tim ciljem ona će nastojati da djeluje sopstvenim naporima, maksimalno koristeći sve raspoložive mogućnosti, a ako zatreba - međunarodnu pomoć i saradnju koja joj se pruži prije svega u finansijskom, umjetničkom, naučnom i tehničkom pogledu.

Član 5.

S ciljem garantiranja efikasne zaštite i očuvanja, kao i što aktivnije popularizacije kulturne i prirodne baštine na sopstvenoj teritoriji i pod uvjetima koji odgovaraju svakoj zemlji, države članice ove Konvencije nastojaće, po mogućstvu:

- a) da usvoje opću politiku usmjerenu na to da se kulturnoj i prirodnoj baštini da određena funkcija u životu zajednice i da se zaštita te baštine uključi u programe općeg planiranja;
- b) da na svojoj teritoriji formiraju, ukoliko to još nisu, jednu ili više službi za zaštitu, održavanje, revalorizovanje kulturne i prirodne baštine, koje će imati na raspolaganju odgovarajuće osoblje i sredstva kako bi mogle izvršiti postavljene zadatke;
- c) da razvijaju naučna i tehnička proučavanja i istraživanja, kao i da usavrše takve metode rada na osnovu kojih će država moći da se suprotstavi opasnostima koje ugrožavaju njene kulturne i prirodne baštine;
- d) da preduzimaju odgovarajuće zakonske, naučne, tehničke, administrativne i finansijske mjere koje su potrebne za pronalaženje, zaštitu, održavanje, popularizaciju i obnavljanje te baštine;
- e) da rade na uspostavljanju nacionalnih ili regionalnih centara za obuku na polju zaštite, održavanja i popularizacije kulturne i prirodne baštine i na stimuliranju naučnog istraživanja na tom polju.

Član 6.

- 1) Poštujući u potpunosti suverenost država na čijoj se teritoriji nalazi kulturna i prirodna baština o kojoj je riječ u čl. 1. i 2, ne kršeći prava vlasništva predviđena u nacionalnom zakonodavstvu, države članice ove Konvencije priznaju da ta baština predstavlja univerzalnu baštinu na čijoj zaštiti treba da saraduje cijela međunarodna zajednica.

- 2) Države članice se obavezuju da u skladu sa odredbama Konvencije pružaju pomoć na utvrđivanju, zaštiti, konzervaciji i popularizaciji kulturne i prirodne baštine o kojoj je riječ u tač. 2. i 4. člana 11, ako države na čijoj se teritoriji ona nalazi budu to zatražile.
- 3) Svaka država članica ove Konvencije obavezuje se da neće namjerno preduzimati nikakve mjere koje bi mogle, posredno ili neposredno, ići na uštrb kulturne i prirodne baštine o kojoj je riječ u čl. 1. i 2, a koja se nalazi na teritoriji drugih država članica ove Konvencije.

Član 7.

Za svrhe ove Konvencije, pod međunarodnom zaštitom svjetske kulturne i prirodne baštine podrazumijeva se uspostavljanje međunarodnog sistema saradnje i pomoći, kako bi se dala podrška državama članicama ove Konvencije u njihovim naporima na očuvanju i utvrđivanju te baštine.

III. Međuvladin komitet za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine

Član 8.

- 1) Ovim se pri Organizaciji ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu obrazuje Međuvladin komitet za zaštitu kulturne i prirodne baštine od izuzetno visoke univerzalne vrijednosti pod nazivom Komitet za svjetsku baštinu. On je sastavljen od 15 država članica ove Konvencije koje budu izabrane od država članica ove Konvencije na sjednici Generalne skupštine za vrijeme redovnog zasjedanja Generalne konferencije Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu. Broj država članica Komiteta povećava se do 21, počevši od redovne sjednice Generalne konferencije posle stupanja na snagu ove Konvencije u najmanje 40 država.
- 2) Prilikom izbora članova Komiteta treba da bude zagarantirana jednaka zastupljenost raznih regiona i kultura svijeta.
- 3) Sjednicama Komiteta mogu prisustvovati sa savjetodavnim pravom glasa: jedan predstavnik Međunarodnog centra za proučavanje konzervacije i restauracije kulturnih dobara (centar u Rimu), jedan predstavnik Međunarodnog vijeća za spomenike i znamenita mjesta (IKOMOS), jedan predstavnik Međunarodne unije za konzervaciju prirode i njenih resursa (UIKN); kojima će se moći pridodati na traženje država članica koje zasjedaju u Generalnoj skupštini za vrijeme redovnih sastanaka Generalne konferencije Organizacije ujedinjenih nacija za nauku, prosvjetu i kulturu, predstavnici drugih međuvladinih ili nevladinih organizacija koje imaju slične ciljeve.

Član 9.

- 1) Mandat država članica u Komitetu za svjetsku baštinu trajeće od završetka redovne sjednice Generalne konferencije na kojoj su one bile izabrane, pa do završetka njene treće uzastopne redovne sednice.
- 2) Međutim, mandat trećine članova imenovanih na prvim izborima prestat će poslije prve redovne sjednice Generalne konferencije koja slijedi iza one na kojoj su oni bili izabrani; mandat sljedeće trećine članova izabranih u isto vrijeme prestat će na kraju druge redovne sjednice sljedeće Generalne konferencije poslije one na kojoj su oni bili izabrani. Imena tih članova izabrat će ždrijebom predsjednik Generalne konferencije poslije prvih izbora.
- 3) Države članice Komiteta imenovat će kao svoje predstavnike u njemu lica koja su kvalificirana na polju kulturne i prirodne baštine.

Član 10.

- 1) Komitet za svjetsku baštinu donijet će svoj pravilnik.
- 2) Komitet može bilo kad pozivati na svoja zasjedanja javne i privatne organizacije, kao i privatna lica, radi konsultacije o pojedinim pitanjima.
- 3) Komitet može formirati savjetodavne organe koje bude smatrao nužnim za obavljanje svog zadatka.

Član 11.

- 1) Svaka država članica ove Konvencije dostavit će Komitetu za svjetsku baštinu, prema mogućnostima, inventar dobara kulturne i prirodne baštine koja se nalaze na njenoj teritoriji i koja se mogu uključiti u spisak o kome se govori u tački 2. ovog člana. Taj inventar, koji neće biti iscrpan, sadržavat će podatke o mjestu na kome se nalaze ta dobra, kao i o vrijednosti koju ona imaju.
- 2) Na osnovu inventara koje države budu podnijele shodno tački 1., Komitet će ustanoviti i voditi evidenciju i objaviti pod naslovom "Spisak svjetske baštine" spisak dobara kulturne baštine i prirodnog naslijeđa, kako je to navedeno u čl. 1. i 2. ove Konvencije, za koja bude smatrao da imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost po kriterijima koji budu ustanovljeni. Ažuriran spisak u kome je izvršena revizija bit će objavljen najmanje svake druge godine.
- 3) Da bi neko od dobara bilo unijeto u Spisak svjetske baštine, potrebna je saglasnost zainteresirane države. Upis nekog dobra, koje se nalazi na nekoj teritoriji koja je

predmet revandikacije suverenosti ili jurisdikcije od strane više država, neće prejudicirati prava strana u sporu.

- 4) Komitet će na osnovu spiska svjetske baštine, prema potrebi, sastavljati, ažurirati i objavljivati "Spisak svjetske baštine u opasnosti", spisak dobara čija zaštita zahtjeva velike konzervatorske radove za koje je tražena pomoć u smislu Konvencije. U ovom spisku će se dati procjena vrijednosti tih operacija. U spisak dobara mogu biti unijeta samo ona dobra kulturne i prirodne baštine kojima prijeti ozbiljna i konkretna opasnost, kao što su prijetnja uništenjem uslijed ubrzanog propadanja, projekti velikih javnih i privatnih radova, nagli urbani i turistički razvoj, rušenje uslijed promjena u korišćenju ili posjedu zemljišta, duboke promjene iz nepoznatih razloga, napuštanje iz bilo kojih razloga, izbijanje ili prijetnja da će izbiti oružani sukobi, katastrofe i kataklizme, požari, zemljotresi, kliženje tla, vulkanske erupcije, promjene nivoa voda, poplave i veliki morski seizmički talasi. U slučaju nužde, Komitet će moći u svako doba da vrši dopune Spiska svjetske baštine u opasnosti i o svakom novom upisu odmah da izda saopćenje.
- 5) Komitet će odrediti kriterijume na osnovu kojih će vršiti upis nekog dobra kulturne i prirodne baštine u jedan od spiskova o kojima je riječ u tač. 2. i 4. ovog člana.
- 6) Pre nego što se odbije neka molba za upis u jedan od dva spiska o kojima je riječ u tač. 2. i 4. ovog člana, Komitet će konsultirati državu članicu na čijoj se teritoriji nalazi to dobro kulturne i prirodne baštine.
- 7) U dogovoru sa zainteresiranim državama Komitet će koordinirati i stimulirati potrebne studije i istraživanja da bi se sastavili spiskovi o kojima je riječ u tač. 2. i 4. ovog člana.

Član 12.

Činjenica da neko dobro kulturne i prirodne baštine nije ušlo u jedan od dva spiska iz tač. 2. i 4. člana 11, nikako ne znači da ono nema izuzetnu univerzalnu vrijednost za neke druge svrhe od onih koje iziskuju upis u ove spiskove.

Član 13.

- 1) Komitet za svjetsku baštinu će primati i proučavati molbe za međunarodnu pomoć koje budu dostavljale države članice ove Konvencije u pogledu dobara kulturne i prirodne baštine koja se nalaze na njihovim teritorijama, a koja su unijeta ili imaju uvjete da budu unijeta u spiskove o kojima je riječ u tač. 2. i 4. člana 11. Takvi zahtjevi moći će da se podnosu u svrhu zaštite konzerviranja, popularizacije ili rehabilitacije tih dobara.

- 2) Zahtjevi za međunarodnu pomoć, primjenjujući tačku 1. ovog člana, moći će da imaju takođe za cilj da se pronađu dobra kulturne i prirodne baštine koja su definirana u čl. 1. i 2. ukoliko preliminarna istraživanja budu dokazala da će dalja istraživanja biti opravdana.
- 3) Komitet će donositi odluku o tome kako treba postupati u vezi s tim zahtjevima i odrediti, tamo gdje bude trebalo, kakvog karaktera i obima treba da bude njegova pomoć i dat će ovlašćenje da se u njegovo ime zaključe potrebni sporazumi sa zainteresiranim vladama.
- 4) Komitet će odrediti prioritetni red svojih intervencija. S tim ciljem on će imati u vidu: odnosni značaj dobra koje treba zaštititi za svjetsku kulturnu i prirodnu baštinu, potrebu da se obezbijedi međunarodna zaštita za najreprezentativnija dobra prirode ili duha i historije naroda svijeta, hitnost radova koje treba preduzeti, sredstva kojima raspolažu države na čijoj se teritoriji nalaze ta ugrožena dobra i posebno mjeru u kojoj će moći da osiguraju zaštitu tih dobara svojim sopstvenim sredstvima.
- 5) Komitet će sastaviti, ažurirati i objaviti spisak dobara za koja je data međunarodna pomoć.
- 6) Komitet donosi odluku o upotrebi sredstava iz fonda koji se formira u skladu sa članom 15. ove Konvencije. On će tražiti način da se povećaju sredstva i preduzimati potrebne mjere u tom smislu.
- 7) Komitet saraduje sa međunarodnim i vladinim nacionalnim i nevladinim organizacijama, čiji su ciljevi slični ciljevima ove Konvencije. Da bi izradio svoje programe i izveo svoje projekte, Komitet se može obraćati ovim organizacijama, a naročito Međunarodnom centru za proučavanje konzervacije i restauracije kulturnih dobara (centar u Rimu), Međunarodnom vijeću za spomenike i znamenita mjesta (IKONOS) ili Međunarodnoj uniji za konzervaciju prirode i njenih resursa (UIKN), kao i javnim i privatnim organizacijama i pojedincima.
- 8) Komitet donosi odluke dvotrećinskom većinom članova koji su prisutni i koji glasaju. Kvorum sačinjava većina članova Komiteta.

Član 14.

- 1) Komitetu za svjetsku baštinu pomaže sekretarijat, koji imenuje generalni direktor Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu.
- 2) Generalni direktor Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu, koristeći se u najvećoj mjeri uslugama Međunarodnog centra za proučavanje konzervacije i restauracije kulturnih dobara (centar u Rimu), Međunarodnog vijeća za spomenike i znamenita mjesta (IKONOS) i Međunarodne unije za konzervaciju prirode i njenih resursa (UIKN) u okviru njenih nadležnosti i odgovarajućih funkcija,

priprema dokumentaciju Komiteta i dnevni red njegovih sastanaka i sprovodi njegove odluke.

IV. Fond za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine

Član 15.

- 1) Ovim se osniva Fond za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine od izuzetne univerzalne vrijednosti, koji nosi naziv "Fond za svjetsku baštinu".
- 2) Ovaj fond će biti Fond depozita, u skladu sa odredbama Pravilnika o finansijama Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu.
- 3) Sredstva Fonda se sastoje od:
 - a) obaveznih i dobrovoljnih doprinosa država članica ove Konvencije;
 - b) priloga, poklona ili zavještanja koje mogu priložiti:
 - i) druge države,
 - ii) Organizacija ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu, ostale organizacije iz sistema Ujedinjenih nacija, posebno programa Ujedinjenih nacija za razvoj i druge međuvladine organizacije,
 - iii) privatne ili javne organizacije ili privatna lica;
 - c) svake kamate koja se dobija od sredstava Fonda;
 - d) iznosa prikupljenih priloga od manifestacija organiziranih u korist Fonda;
 - e) svih drugih sredstava koja su odobrena pravilnikom, a koji će izraditi Komitet za svjetsku baštinu.
4. Prilozi Fondu i ostali oblici pomoći u korist Komiteta mogu se koristiti jedino u svrhe koje ovaj odredi. Komitet će primati priloge koji budu određeni za jedan određeni program ili neki specifični program, pod uvjetom da Komitet odluči da ostvari ovaj program ili da sprovede taj projekt. Prilozi koji budu namenjeni Fondu ne smeju biti politički uslovljeni.

Član 16.

- 1) Bez štete po bilo koji dopunski dobrovoljni prilog, države članice ove Konvencije obavezuju se da redovno svake druge godine uplaćuju u Fond za svjetsku baštinu priloge čiju sumu, sastavljenu od jednakog procenta za sve države, određuje generalna skupština država članica ove Konvencije, na sastanku zasjedanja Generalne konferencije Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu. Za donošenje ove odluke generalne skupštine potrebno je da glasa većina država članica koje su prisutne i koje su glasale, a koje nisu dale izjavu iz tačke 2. ovog člana. Taj obavezni doprinos država članica ove Konvencije ni u kom slučaju ne može iznositi više od jednog procenta od njihovog doprinosa za redovni budžet Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu.
- 2) Međutim, svaka država članica na koju se odnose čl. 31. i 32. ove Konvencije može, prilikom deponovanja svojih instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili pristupanju, izjaviti da se smatra obaveznom u smislu odredbe tačke 1. ove Konvencije.
- 3) Svaka država članica ove Konvencije koja da pomenutu izjavu iz tačke 2. ovog člana, može istu povući u bilo kom trenutku, obavještavajući o tome generalnog direktora Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu. Međutim, povlačenje te izjave neće važiti u pogledu obaveznog doprinosa koji je pomenuta država dužna da plati do datuma sljedeće generalne skupštine država članica ove Konvencije.
- 4) Da bi Komitet mogao efikasno planirati svoju djelatnost, doprinosi država članica ove Konvencije koje su dale izjavu iz tačke 2. ovog člana dostavljat će se redovno, najmanje svake druge godine, i oni ne bi trebalo da iznose manje od doprinosa koje bi bile dužne da plate da su vezane odredbama iz tačke 1. ovog člana.
- 5) Svaka država članica ove Konvencije koja zakasni sa uplatom redovnog ili dobrovoljnog doprinosa za tekuću godinu i neposredno prethodnu kalendarsku godinu, neće se moći birati za člana Komiteta za svjetsku baštinu, iako se ova odredba neće primjenjivati prilikom prvog izbora.

Ako je ta država već članica Komiteta, njen mandat će prestati u trenutku kada se budu vršili izbori predviđeni u tački 1. člana 8. ove Konvencije.

Član 17.

Države članice ove Konvencije razmotriće ili podržati stvaranje nacionalnih, javnih ili i privatnih fondacija ili udruženja koja imaju za cilj apeliranje na darežljivost u korist zaštite kulturne i prirodne baštine, kao što je to definisano u čl. 1. i 2. ove Konvencije.

Član 18.

Države članice ove Konvencije pružaju pomoć u organizovanju međunarodnih kampanja za ubiranje novca za Fond za svjetsku baštinu pod pokroviteljstvom Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu. One će davati olakšice za prikupljanje novca koje u te svrhe vrše organizacije pomenute u tački 3. člana 15.

V. Uvjeti i modaliteti za međunarodnu pomoć

Član 19.

Svaka država članica ove Konvencije može zatražiti međunarodnu pomoć u korist kulturne i prirodne baštine od izuzetne univerzalne vrijednosti, koja se nalazi na njenoj teritoriji. Uz svoju molbu, ona će priložiti sve podatke i dokumentaciju predviđenu u članu 21. kojom raspolaže i koja će omogućiti Komitetu da donese svoju odluku.

Član 20.

Prema odredbi tačke 2. člana 13, stava c. člana 22. i člana 23. međunarodna pomoć koju predviđa ova Konvencija može se dodijeliti jedino za dobra kulturne i prirodne baštine koja je Komitet za svjetsku baštinu unio ili će unijeti u jedan od spiskova o kojima je riječ u tač. 2. i 4. člana 11.

Član 21.

- 1) Komitet za svjetsku baštinu određuje proceduru po kojoj će se razmatrati molbe za međunarodnu pomoć koje su mu upućene i navešt će elemente koje treba da sadrži molba u kojoj se navode predviđene operacije, potrebni radovi, procjena cijena koštanja istih, stepen hitnosti i razlozi zbog kojih sredstva države koja traži pomoć nisu dovoljna da ona snosi sve troškove. Kad god bude moguće, te molbe će biti potkrepljene izvještajima stručnjaka.
- 2) Komitet će davati prioritet razmatranju molbi podnijetih zbog katastrofa i prirodnih nepogoda, jer one mogu iziskivati preduzimanje hitnih mjera, a za takve izuzetne slučajeve Komitet treba da ima na raspolaganju rezervni fond.
- 3) Pre donošenja odluke, Komitet će sprovesti studije ili konsultacije koje bude smatrao potrebnim.

Član 22.

Pomoć Komiteta za svjetsku baštinu može se pružiti u sljedećim formama:

- a) studije o umjetničkim, naučnim i tehničkim problemima koje iziskuju zaštita, održavanje, popularisanje i rehabilitacija kulturne i prirodne baštine, kao što je navedeno u tač. 2. i 4. člana 11. ove Konvencije;
- b) službe stručnjaka, tehničara i kvalificiranih radnika da bi se obezbijedilo tačno izvođenje usvojenog projekta;
- c) osposobljavanje stručnjaka svih nivoa u oblasti pronalaženja, zaštite, konzervacije, popularisanja i rehabilitacije kulturne i prirodne baštine;
- d) snabdjevanje opremom koju zainteresirana država ne posjeduje ili je ne može nabaviti;
- e) zajmovi sa smanjenom kamatom ili bez kamate, sa velikim rokom otplate;
- f) subvencije, u izuzetnim i naročito obrazloženim slučajevima, bez obaveze otplaćivanja.

Član 23.

Komitet za svjetsku baštinu takođe može pružati međunarodnu pomoć nacionalnim ili regionalnim centrima za osposobljavanje stručnjaka svih nivoa u oblasti pronalaženja, zaštite, konzervacije, popularisanja i rehabilitacije kulturne i prirodne baštine.

Član 24.

Pre dodjeljivanja veoma obimne međunarodne pomoći moraju se izvršiti detaljna naučna, ekonomska i tehnička proučavanja. Za ovakvu studiju mora se koristiti najmodernija tehnika za zaštitu, konzervaciju, popularisanje i rehabilitaciju kulturne i prirodne baštine i ona mora odgovarati ciljevima ove Konvencije. U toj studiji takođe treba tražiti način da se racionalno koriste raspoloživi resursi zainteresirane države.

Član 25.

U načelu, samo deo potrebnih radova treba da bude finansiran od međunarodne zajednice. Doprinos države koja prima međunarodnu pomoć predstavljat će bitan dio resursa svakog programa ili projekta, osim kad to njene mogućnosti ne dozvoljavaju.

Član 26.

Komitet za svjetsku baštinu i država kojoj se daje pomoć navešće u sporazumu koji budu sklopili uvjete pod kojima će se sprovesti neki program ili projekt, kako bi se olakšala

međunarodna pomoć u skladu sa odredbama ove Konvencije. Država koja prima međunarodnu pomoć ima obavezu da dalje čuva, održava i populariše dobra koja se na taj način štite, ispunjavajući uvjete koji su u sporazumu utvrđeni.

VI. Obrazovni programi

Član 27.

- 1) Države članice ove Konvencije zalagat će se u najvećoj mjeri da svim odgovarajućim sredstvima, a naročito obrazovnim i informativnim programima, stimuliraju među svojim narodima poštovanje i uvažavanje kulturne i prirodne baštine koja je definirana u čl. 1. i 2. ove Konvencije.
- 2) One se obavezuju da široko informiraju javnost o opasnostima koje prijete toj baštini, kao i o preduzetim mjerama o primjeni ove Konvencije.

Član 28.

Države članice ove Konvencije koje dobijaju međunarodnu pomoć na osnovu Konvencije, preduzet će potrebne mjere s ciljem upoznavanja značaja dobra za koje se prima pomoć i uloge koju je ta pomoć odigrala.

VII. Izveštaji

Član 29.

- 1) Države članice ove Konvencije navode u izvještajima koje dostavljaju Generalnoj konferenciji Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu, u rokovima i na način koje ona odredi, zakonodavne i administrativne odredbe i ostale mjere koje su preduzete s ciljem primjene ove Konvencije, kao i pojedinosti iz iskustva stečenog na ovom polju.
- 2) Ovi izveštaji se podnose na znanje Komitetu za svjetsku baštinu.
- 3) Komitet podnosi izveštaj o svom radu na svakoj redovnoj sednici Generalne konferencije Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu.

VIII. Završne klauzule

Član 30.

Ova Konvencija je sačinjena na arapskom, engleskom, španskom, francuskom i ruskom jeziku, pri čemu su svih pet tekstova podjednako vjerodostojni.

Član 31.

- 1) Ova Konvencija podleže ratifikaciji i prihvatanju od strane država članica Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu, u skladu sa njihovim odgovarajućim ustavnim procedurama.
- 2) Instrumenti o ratifikaciji ili prihvatanju predaju se na čuvanje generalnom direktoru Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu.

Član 32.

- 1) Ova Konvencija ostaje otvorena za pristupanje svim državama koje nisu članice Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu, a koje Generalna konferencija Organizacije pozove da joj se priključe.
- 2) Pristupanje se vrši dostavljanjem instrumenata o pristupanju generalnom direktoru Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu.

Član 33.

Ova Konvencija stupa na snagu tri mjeseca poslije predaje dvadesetog instrumenta o ratifikaciji ili o prihvatanju ili pristupanju, ali samo u odnosu na one države koje dostave svoje odgovarajuće instrumente o ratifikaciji, prihvatanju ili pristupanju na dan isteka roka ili ranije. Za svaku drugu državu ona stupa na snagu tri mjeseca poslije njene predaje instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili pristupanju.

Član 34.

Na države članice ove Konvencije koje imaju federalni ili nejedinstveni ustavni sistem primjenjuju se sljedeće odredbe:

- a) u pogledu odredaba ove Konvencije, čija je primjena predmet zakonodavne djelatnosti federalne ili centralne zakonodavne vlasti, obaveze federalne i centralne vlade bit će iste kao obaveze država članica koje nisu federalne države;
- b) u pogledu odredaba ove Konvencije čija primjena spada u zakonodavnu nadležnost pojedinih federalnih država, zemalja, pokrajina i kantona, koji po ustavnom sistemu

federacije nisu obavezni da preduzimaju zakonodavne mere, federalna vlada obavještava nadležne organe tih država, zemalja, pokrajina i kantona tih pokrajina, uz preporuku da ih usvoje.

Član 35.

- 1) Svaka država članica ove Konvencije može otkazati ovu Konvenciju.
- 2) Otkazivanje se saopštava pismenim putem i deponuje kod generalnog direktora Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu.
- 3) Otkazivanje stupa na snagu dvanaest mjeseci poslije prijema instrumenata o otkazivanju. Otkazivanje ne utiče na finansijske obaveze države koja predaje otkaz sve do datuma kad njeno povlačenje bude stupilo na snagu.

Član 36.

Generalni direktor Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu obavještava države članice Organizacije, države koje nisu članice, a koje su pomenute u članu 32, kao i Organizaciju ujedinjenih nacija, o deponovanju svih instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili pristupanju koji se pominju u čl. 31. i 32. i o otkazivanjima koja se pominju u članu 35.

Član 37.

- 1) Generalna konferencija Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu može izvršiti reviziju ove Konvencije. Međutim, takva revizija će biti obavezna samo za države koje postanu članice te revidirane konvencije.
- 2) U slučaju da Generalna konferencija usvoji novu konvenciju, koja nastane poslije djelimične ili potpune revizije ove Konvencije, i ako nova konvencija ne nalaže drugačije, ova Konvencija će prestati da bude otvorena za ratifikaciju, prihvatanje ili pristupanje, počev od datuma kad nova revidirana konvencija bude stupila na snagu.

Član 38.

U skladu sa članom 102. Povelje Ujedinjenih nacija, ova konvencija će biti registrirana u Sekretarijatu Ujedinjenih nacija na molbu generalnog direktora Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu.

Sačinjeno u Parizu, na dan dvadeset trećeg novembra 1972, u dva autentična primjerka, sa potpisom predstavnika Generalne konferencije sazvane na sedamnaesto zasjedanje i

generalnog direktora Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu, koji će biti deponovani u arhivi Organizacije ujedinjenih nacija za prosvjetu, nauku i kulturu i čije će ovjerene kopije biti upućene svim državama navedenim u čl. 31. i 32, kao i Ujedinjenim nacijama.

PREGLED DRŽAVA ČLANICA

KONVENCIJE O ZAŠTITI SVJETSKE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

DRŽAVE	
AVGANISTAN	20. mart 1979. (R)
ALBANIJA	10. jul 1989. (R)
ALŽIR	24. jun 1974. (R)
ANDORA	3. januar 1997. (Ac)
ANGOLA	7. novembar 1991. (R)
ANTIGVA I BARBUDA	1. novembar 1983. (Ac)
ARGENTINA	23. avgust 1978. (Ac)
AUSTRALIJA	22. avgust 1974. (R)
AUSTRIJA	18. decembar 1992. (R)
AZERBEJDŽAN	16. decembar 1993. (R)
BAHREIN	28. maj 1991. (R)
BANGLADEŠ	3. avgust 1983. (Ac)
BELGIJA	24. jul 1996. (R)
BELIZE	6. novembar 1990. (R)
BELORUSIJA	12. oktobar 1988. (R)
BENIN	14. jun 1982. (R)
BOCVANA	23. novembar 1998. (Ac)
BOLIVIJA	4. oktobar 1976. (R)
BOSNA I HERCEGOVINA	12. jul 1993. (S)
BRAZIL	1. septembar 1977. (Ac)
BUGARSKA	7. mart 1974. (Ac)
BURKINA FASO	2. april 1987. (R)
BURUNDI	19. maj 1982. (R)
CENTRALNOAFRIČKA REPUBLIKA	22. decembar 1980. (R)
ČAD	23. jun 1999. (R)
ČEŠKA	26. mart 1993. (S)
ČILE	20. februar 1980. (R)
DANSKA	25. jul 1979. (R)
	4. april 1995. (R)

DOMINIKA	12. februar 1985. (R)
DOMINIKANSKA REPUBLIKA	7. februar 1974. (R)
EGIPAT	16. jun 1975. (Ac)
EKVADOR	8. oktobar 1991. (Ac)
EL SALVADOR	27. oktobar 1995. (R)
ESTONIJA	6. jul 1977. (R)
ETIOPIJA	21. novembar 1990. (R)
FIDŽI	19. septembar 1985. (R)
FILIPINI	4. mart 1987. (R)
FINSKA	27. jun 1975. (Ac)
FRANCUSKA	30. decembar 1986. (R)
GABON	1. jul 1987. (R)
GAMBIJA	4. jul 1975. (R)
GANA	17. jul 1981. (R)
GRČKA	13. avgust 1998. (Ac)
GRENADA	4. novembar 1992. (S)
GRUZIJA	20. jun 1977. (Ac)
GVAJANA	16. januar 1979. (R)
GVATEMALA	18. mart 1979. (R)
GVINEJA	18. januar 1980. (R)
HAITI	26. avgust 1992. (Ac)
HOLANDIJA	8. jun 1979. (R)
HONDURAS	6. jul 1992. (S)
HRVATSKA	14. novembar 1977. (R)
INDIJA	6. jul 1989. (Ac)
INDONEZIJA	5. mart 1974. (Ac)
IRAK	26. februar 1975. (Ac)
IRAN	16. septembar 1991. (R)
IRSKA	19. decembar 1995. (R)
ISLAND	23. jun 1978. (R)
ITALIJA	6. oktobar 1999. (Ac)
IZRAEL	14. jun 1983. (Ac)
JAMAJKA	30. jun 1992. (Ac)
JAPAN	7. oktobar 1980. (R)
JEMEN	5. septembar 1993. (S)
JERMENIJA	5. maj 1975. (R)
JORDAN	26. maj 1975. (R)
JUGOSLAVIJA	10. jul 1997. (R)
JUŽNA AFRIKA	28. novembar 1991. (Ac)
KAMBODŽA	7. decembar 1982. (R)
KAMERUN	23. jul 1976. (Ac)
KANADA	12. septembar 1984. (Ac)
KATAR	29. april 1994. (Ac)
KAZAHSTAN	5. jun 1991. (Ac)
KENIJA	12. decembar 1985. (R)
KINA	14. avgust 1975. (Ac)

KIPAR	3. jul 1995. (Ac)
KIRGISTAN	24. maj 1983. (Ac)
KOLUMBIJA	10. decembar 1987. (R)
KONGO	23. septembar 1974. (R)
KONGO DR	21. jul 1998. (Ac)
KOREJA NDR	14. septembar 1988. (Ac)
KOREJA REP.	23. avgust 1977. (R)
KOSTARIKA	24. mart 1981. (R)
KUBA	20. mart 1987. (R)
LAOS	10. januar 1995. (Ac)
LETONIJA	3. februar 1983. (R)
LIBAN	13. oktobar 1978. (R)
LIBIJA	31. mart 1992. (Ac)
LITVANIJA	28. septembar 1983. (R)
LUKSEMBURG	19. jul 1983. (R)
MADAGASKAR	15. jul 1985. (Ac)
MAĐARSKA	29. april 1994. (Ac)
MAJNMAR	30. april 1997. (S)
MAKEDONIJA	5. januar 1982. (R)
MALAVI	22. maj 1986. (Ac)
MALDIVI	7. decembar 1988. (R)
MALEZIJA	5. april 1977. (Ac)
MALI	14. novembar 1978. (Ac)
MALTA	28. oktobar 1975. (R)
MAROKO	19. septembar 1995. (R)
MAURICIJUS	2. mart 1981. (R)
MAURITANIJA	23. februar 1984. (Ac)
MEKSIKO	7. novembar 1978. (R)
MONAKO	2. februar 1990. (Ac)
MONGOLIJA	27. novembar 1982. (R)
MOZAMBIK	23. avgust 1976. (R)
NEMAČKA	20. jun 1978. (Ac)
NEPAL	23. decembar 1974. (Ac)
NIGER	23. oktobar 1974. (R)
NIGERIJA	17. decembar 1979. (Ac)
NIKARAGVA	12. maj 1977. (R)
NORVEŠKA	22. novembar 1984. (R)
NOVI ZELAND	9. januar 1981. (R)
OBALA SLONOVAČE	6. oktobar 1981. (Ac)
OMAN	23. jul 1976. (R)
PAKISTAN	3. mart 1978. (R)
PANAMA	28. jul 1997. (Ac)
PAPUA NOVA GVINEJA	27. april 1988. (R)
PARAGVAJ	24. februar 1982. (R)
PERU	29. jun 1976. (R)
POLjsKA	30. septembar 1980. (R)

PORTUGAL	16. maj 1990. (Ac)
RUMUNIJA	8.12. oktobar 1988. (R)
RUSIJA	18. oktobar 1991. (R)
SAN MARINO	7. avgust 1978. (Ac)
SAUDIJSKA ARABIJA	9. april 1980. (Ac)
SEJŠELI	13. februar 1976. (R)
SENEGAL	13. avgust 1975. (Ac)
SIRIJA	7. decembar 1973. (R)
SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE	31. mart 1993. (S)
SLOVAČKA	5. novembar 1992. (S)
SLOVENIJA	10. jun 1992. (A)
SOLOMONSKA OSTRVA	10. jul 1986. (Ac)
ST. KITS I NEVIS	14. oktobar 1991. (R)
ST. LUCIJA	6. jun 1974. (R)
SUDAN	23. oktobar 1997. (Ac)
SURINAM	4. maj 1982. (Ac)
ŠPANIJA	6. jun 1980. (Ac)
ŠRI LANKA	17. septembar 1975. (R)
ŠVAJCARSKA	22. januar 1985. (R)
ŠVEDSKA	28. avgust 1992. (S)
TADŽIKISTAN	17. septembar 1987. (Ac)
TAJLAND	2. avgust 1977. (R)
TANZANIJA	15. april 1998. (Ac)
TOGO	10. mart 1975. (R)
TUNIS	30. septembar 1994. (S)
TURKMENISTAN	16. mart 1983. (R)
TURSKA	20. novembar 1987. (Ac)
UGANDA	12. oktobar 1988. (R)
UKRAJINA	9. mart 1989. (Ac)
URUGVAJ	13. januar 1993. (S)
UZBEKISTAN	7. oktobar 1982. (A)
VATIKAN	29. maj 1984. (R)
VELIKA BRITANIJA I SJEVERNA IRSKA	30. oktobar 1990. (Ac)
VENECUELA	19. oktobar 1987. (Ac)
VIJETNAM	4. jun 1984. (R)
ZAMBIJA	28. april 1988. (Ac)
ZELENORTSKA OSTRVA	16. avgust 1981(R)
ZIMBABVE	